

наприклад, світова ціна на неї у Мексиканській затоці становила 343 дол./т, ціна експорту кукурудзи у 2012 р.(9 міс.) склала 425 дол./т. при світових цінах на цю культуру в межах 520-550 дол. США.

Для України здобуття сталих глобальних конкурентних позицій в сільському господарстві має виключно важливе значення у зв'язку з необхідністю здійснювати імпорт енергоносіїв та інших стратегічних ресурсів, крім того, залишається невирішеною проблема продовольчої безпеки – в структурі імпортованих товарів у 2010-2011 рр. Продовжували залишатись високими обсягами м'яса – 349 і 212 тис. тонн відповідно та 288 тис.тонн (за 9 місяців 2012 р), цукру 316 і 219 тис.тонн. Вплив кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринків на галузь викликає необхідність забезпечення конкурентних переваг шляхом зміни управління аграрною політикою, реструктуризацією, диверсифікацією та активізацією інвестиційних процесів.

Одним з основних методичних принципів управління продовольчим ринком є здатність державних органів об'єктивно оцінювати міжнародну ситуацію і стан світового ринку, тому, при умові можливого економічного спаду виробництва агропромислової продукції у 2013 р. та обмеження експортних можливостей, необхідний захист вітчизняної галузі від конкуренції дешевих імпортних товарів заходами, які б не суперечили вимогам СОТ.

РОЗВИТОК КООПЕРАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*Маренич Т.Г., д.е.н., професор,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Подальший розвиток аграрної галузі потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та продовольчу безпеку держави. Це передбачається досягти за рахунок продовження реформ в економіці країни та її аграрному секторі в напрямі оптимального поєднання промислового та аграрного виробництва, підпорядкування їх діяльності потребам внутрішнього і зовнішнього ринків сільськогосподарської продукції та продовольства, соціально-економічного розвитку села, переходу від галузевої до територіально-самоврядної системи управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій,

формування ефективної науково-технологічної, бюджетної, податкової, фінансово-кредитної та цінової політики держави [1, с. 7].

До основних напрямів досягнення стратегічних цілей відноситься розвиток сільськогосподарської кооперації. Передбачається до 2020 року створення 10 тис. кооперативів (у середньому один кооператив на 2-3 населених пункти), що збільшить робочі місця у сільській місцевості на 50 тис., надання послуг сільськогосподарським товаровиробникам на суму до 32 млрд. грн., реалізацію на внутрішньому аграрному ринку через кооперативи не менше 20% від загального товарообігу [1, с. 53]. Проте становлення кооперації в умовах ринкових відносин в Україні відбувається повільно. Учасники кооперативного руху ще не стали могутньою, саморганізованою силою, яка здатна захищати свої інтереси.

Багатолітній досвід кооперації в країнах з ринковою економікою свідчить про її неоціненну роль у забезпеченні продовольчої безпеки держав, стійкого розвитку сільських територій, зміцненні сільського укладу життя, вирішення соціальних і демографічних проблем села. Має місце і вітчизняний досвід використання моделей кооперації в дореформений період, коли в АПК успішно функціонували кооперативні об'єднання, союзи, агрокомбінати. Кооперація забезпечувала цілісність виробництва, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, впровадження наукових розробок, модернізацію виробництва, а отже одержання найбільшого економічного ефекту. Однак в період трансформаційних змін сільськогосподарській кооперації не приділялось належної уваги. Всі ініціативи з боку держави носили більш декларативний, а не конструктивний характер. Регуляторна політика держави і законодавство по кооперації характеризувалися непослідовністю і половинчатістю.

Практика зарубіжних країн показує, що на кооперативний уклад припадає: у виробництві сільськогосподарської продукції – понад 50%, у сфері надання різних видів послуг – від 60 до 90% [2, с. 33].

Кількість діючих сільськогосподарських виробничих кооперативів в Україні становить на 1 липня: 2006р. – 1373, 2010р. – 952, 2011р. – 905. Простежується в останні роки тенденція до їх зменшення. В той же час зростає кількість підприємств споживчої кооперації та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Актуальним залишається впровадження принципів кооперації не лише при формуванні виробничих комплексів, а і особливо при створенні первинних економічно самостійних колективів у

господарствах усіх форм власності, які працюють на колективній організації виробництва та праці.

На 1 вересня 2012 р. в Україні налічується 851 сільськогосподарський обслуговуючий кооператив. З обробітку землі та збирання врожаю діють 118 (13,9%) кооперативів, молочарських – 193 (22,7%), м'ясних – 21 (2,5%), плодоовочевих – 54 (6,3%), зернових – 26 (3,1%) та з надання інших послуг – 200 (23,5%). Членами кооперативів є 21,5 тис. селян. Кооперативи надали послуг на 3,5 млрд. грн. [3].

На сьогодні кооперативний рух не досяг якісного росту та розвитку. Основними причинами стримування розвитку кооперації в сільському господарстві є: недосконалість та неузгодженість чинного законодавства; нерозуміння суті кооперативної ідеї; відсутність дієвої державної підтримки кооперативів; недостатня поінформованість сільського населення; загальна недовіра населення до подібних об'єднань; неналежа практична допомога органів влади. Створення сільськогосподарських кооперативів в Україні стимулюється переважно міжнародними грантами, фондами, проектами і програмами.

Для прискореного розвитку кооперації на селі, зокрема сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, потрібно провести ряд заходів: визначити напрями і механізми дієвої державної підтримки, розробити і прийняти регіональні програми розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, активізувати роботу місцевих органів влади щодо розробки регіональних програм, збільшити фінансування на створення кооперативів, організувати кооперативні фінансові структури, забезпечити підготовку кадрів, посилити інформаційно-просвітницьку роботу серед сільського населення щодо переваг кооперативів як форми сільського підприємництва.

Література.

1. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / За ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
2. Перспективные модели кооперации в АПК // АПК: экономика и управление. – 2011. – № 9. – С. 31-39.
3. Аграрний локомотив економіки // Рідне село, № 30(022), 14 листопада 2012 року. – С. 6-7.